

ਫਾਯੂ ਅਯਿਅੰਨ

ਯੂਨਾਨੀ ਭਾਸ਼ੀਆਂ ਦਾ ਫੈਲਾਅ

(4:4)

ਉਪਜਾਊ ਜ਼ਮੀਨ ਅਤੇ ਵਪਾਰਕ ਕੇਂਦਰਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਲੋੜ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਯੂਨਾਨੀਆਂ ਨੇ ਭੂਮੱਧ ਸਾਗਰ ਅਤੇ ਕਾਲੇ ਸਮੁੰਦਰ ਦੇ ਕਿਨਾਰਿਆਂ ਦੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਬਸਤੀਆਂ ਵਸਾ ਲਈਆਂ ਸਨ। ਸਾਫ਼ ਤੌਰ ਤੇ ਇਹ ਮਸੀਹ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਛੇਵੀਂ ਤੋਂ ਅੱਠਵੀਂ ਸਦੀ ਦੇ ਅੰਤ ਤਕ ਹੋਇਆ। ਮਿਸਰ ਦੇ ਦੱਖਣ ਵਾਲੇ ਪਾਸੇ ਨੀਲ ਨਦੀ ਦੇ ਛੇਵੇਂ ਝਰਨੇ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਇਥੋਪੀਆ ਦੀ ਰਾਜਧਾਨੀ (ਬਾਈਬਲ ਵਿਚਲਾ ਕ੍ਰੂਸ) ਮੇਰੋ ਵਿਖੇ ਵਿਹ ਯੂਨਾਨੀ ਕ੍ਰਿਤੀਆਂ ਲੱਭੀਆਂ ਹਨ।

ਬਸਤੀਆਂ ਵਸਾਉਣ ਦਾ ਦੂਜਾ ਵੱਡਾ ਉਪਰਾਲਾ ਸਿਕੰਦਰ ਮਹਾਨ ਦੀਆਂ ਜਿੱਤਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਚੌਥੀ ਸਦੀ ਦੌਰਾਨ ਹੋਇਆ। ਉਹ ਵਿਸ਼ਾਲ ਫਾਰਸੀ ਸਾਮਰਾਜ ਨੂੰ ਹਰਾਉਣ ਲਈ ਪੂਰਬ ਵੱਲ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵੱਧਣ ਵਿਚ ਕਾਮਯਾਬ ਹੀ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਬਲਕਿ ਇਸ ਦੀਆਂ ਦੂਰ ਦੂਰਾਡੇ ਦੀਆਂ ਹੱਦਾਂ ਤਕ ਵੀ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ। ਸਿਕੰਦਰ ਦੀ ਲੜਾਈ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਫੌਜਾਂ ਨਾਲ ਵੀ ਹੋਈ ਜਿੱਥੇ ਯੋਧੇ ਹਾਥੀਆਂ ਤੇ ਸਵਾਰ ਹੋ ਕੇ ਜੰਗ ਕਰਦੇ ਸਨ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਾਬਕਾ ਨਿੱਜੀ ਉਸਤਾਦ, ਮਹਾਨ ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ ਅਰਸਤੂ ਦੀ ਸਲਾਹ ਮੰਨੀ ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਿਕੰਦਰ ਆਪਣੀਆਂ ਜਿੱਤਾਂ ਕਰਕੇ ਜਿੱਧਰ ਵੀ ਗਿਆ ਉੱਥੇ ਉਸ ਨੇ ਬਸਤੀਆਂ ਵਸਾ ਲਈਆਂ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਸਤੀਆਂ ਵਿਚ ਸਿਕੰਦਰ ਨੇ ਯੂਨਾਨੀ ਭਾਸ਼ਾ ਬੋਲਣ ਵਾਲੇ ਕਰਮਚਾਰੀ ਲਾ ਦਿੱਤੇ ਜਿਹੜੇ ਰਵਾਇਤੀ ਯੂਨਾਨੀ ਰਹਿਣੀ ਬਹਿਣੀ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਿਲ ਕਰਦਿਆਂ ਯੂਨਾਨੀ ਮਾਡਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਨੂੰ ਵਸਾ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਭਵਨ-ਨਿਰਮਾਣ, ਖੇਡਾਂ ਦੀਆਂ ਸਹੂਲਤਾਂ, ਸਭਾ ਘਰ, ਵਿੱਦਿਅਕ ਪੱਧਤੀ, ਸੱਭਿਅਤਾ, ਭਾਸ਼ਾ, ਸਾਹਿਤ, ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਰੀਤ ਰਿਵਾਜ ਸ਼ਾਮਿਲ ਸਨ। ਇਸ ਕੰਮ ਲਈ ਠਹਿਰਾਈਆਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨਵੀਆਂ ਬੁਨਿਆਦਾਂ ਲਈ ਠਹਿਰਾਏ ਗਏ ਲੋਕ ਅਜਿਹੀ ਬਸਤੀ ਵਿਚ ਰਹਿਣੀ ਬਹਿਣੀ ਕਾਇਮ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਨਮੂਨਾ ਬਣਦੇ ਸਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਇਨਾਕਿਆਂ ਦੀ ਸਥਾਨਕ ਅਬਾਦੀ ਉੱਤੇ ਇਸ ਬਸਤੀ ਦੇ ਯੂਨਾਨੀ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਜਤਨ ਬਸਤੀ ਦੇ ਬਾਹਰ ਤਕ ਪਹੁੰਚਾਉਣਾ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਸਿਕੰਦਰ ਦੀ ਜਿੱਤ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਸਾਧਨ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਬਲਕਿ ਇਹ ਇਕ ਵੱਡੇ ਟੀਚੇ ਨੂੰ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਸੀ। ਜਿਸ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਦੁਨੀਆਂ ਨਾਲ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਤੌਰ ਤੇ ਰਹਿਣੀ ਬਹਿਣੀ ਦੇ ਉਚੇਰੇ ਯੂਨਾਨੀ ਤਰੀਕੇ ਦੀਆਂ ਬਰਕਤਾਂ ਨੂੰ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨਾ ਸੀ।

ਸਿਕੰਦਰ ਦਾ ਪੱਕਾ ਯਕੀਨ ਸੀ ਕਿ ਯੂਨਾਨੀਆਂ ਦੀ ਵਿਰਾਸਤ ਹੋਰਨਾਂ ਨਾਲੋਂ ਬੇਹਤਰ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਹੋਰਨਾਂ ਲੋਕਾਂ ਤਕ ਪਹੁੰਚਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਸੀ ਕਿ ਇਸ ਚੰਗੇ ਜੀਵਨ ਵਿਚ ਸਭ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਭਾਈ ਬਣਕੇ ਹਿੱਸਾ ਪਾਉਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਰਕਤਾਂ ਤਕ ਪਹੁੰਚ ਸਿਰਫ ਯੂਨਾਨੀ ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਯੂਨਾਨੀ ਸੱਭਿਅਤਾ ਦੇ ਭੇਤ ਨਾਲ ਹੀ ਮਿਲ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਪਰ ਸਿਕੰਦਰ ਆਪ ਯੂਨਾਨੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਬਲਕਿ ਉਹ ਮਕਦੂਨੀ ਰਾਜੇ ਫਿਲਿੱਪ ਦੂਜੇ ਦੇ ਸਾਹੀ ਮਹਿਲ ਵਿਚ ਪਲਿਆ ਇਕ ਮਕਦੂਨੀ ਸੀ। ਇਕ ਕੁਸ਼ਲ ਰਾਜਨੇਤਾ ਅਤੇ ਰਣਨੀਤੀਕਾਰ ਫਿਲਿੱਪ ਨੇ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਆਪਣੀ ਹਕੂਮਤ

ਉੱਤਰ ਵੱਲ ਆਪਣੇ ਗੁਆਂਢ ਦੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਵਧਾ ਲਈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅੱਜਕਲ੍ਹ ਗ੍ਰੀਸ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਖੀਰ 338 ਈ. ਪੂ. ਵਿਚ ਕੋਰੋਨੀਆਂ ਦੀ ਜੰਗ ਵਿਚ ਏਬੋਸ ਅਤੇ ਥੇਬੇਸ ਨੂੰ ਹਰਾ ਕੇ ਉਹ ਪੂਰੇ ਯੂਨਾਨ ਦਾ ਮਾਲਕ ਬਣ ਗਿਆ।

ਆਪਣੇ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਜੰਗ ਦੀਆਂ ਨਵੀਆਂ ਅਤੇ ਉੱਤਮ ਕਲਾਵਾਂ ਸਿੱਖਣ ਕਰਕੇ ਫ਼ਿਲਿੱਪ ਨੇ ਯੂਨਾਨ ਦੇ ਸਭ ਨਗਰ ਰਾਜਾਂ ਦੀ ਫੌਜੀ ਤਾਕਤ ਨੂੰ ਸਿਖਲਾਈ ਦੇ ਕੇ ਸੰਗਠਿਤ ਕੀਤਾ ਜਿਸ ਨਾਲ ਫਾਰਸੀ ਹਕੂਮਤ ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਦੀ ਜਿੱਤ ਦਾ ਰਾਹ ਪੱਧਰਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੂੰ ਭਾਵੇਂ ‘‘ਜੰਗਲੀ ਫ਼ਿਲਿੱਪ’’ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਸਭ ਤੋਂ ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਸਾਹਿਤਕ ਸ਼ਖਸੀਅਤਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਦਰਬਾਰ ਵਿਚ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਸਮੇਂ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਵਿਦਵਾਨ ਅਤੇ ਦਾਰਸ਼ਨਿਕ ਅਰਸਤੂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਦਾ, ਜਿਹੜਾ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ‘‘ਸਿਕੰਦਰ ਮਹਾਨ’’ ਦੇ ਨਾਮ ਨਾਲ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੋਇਆ, ਨਿੱਜੀ ਉਸਤਾਦ ਬਣਨ ਲਈ ਨਿਯੁਕਤ ਕੀਤਾ।

ਯੂਨਾਨੀ ਰਹਿਣੀ ਬਹਿਣੀ ਅਰਥਾਤ ‘‘ਹੈਲੇਨਿਜ਼ਮ’’ ਦਾ ਆਪਣੀ ਸੱਭਿਅਤਾ, ਕਲਾ, ਭਵਨ-ਨਿਰਮਾਣ, ਸਾਹਿਤ, ਕਾਨੂੰਨਾਂ ਅਤੇ ਵਿੱਦਿਅਕ ਅਦਾਰਿਆਂ ਦਾ ਦੁਨੀਆਂ ਤੇ ਵੱਡਾ ਅਸਰ ਸੀ। ਅਗਲੀਆਂ ਪੀੜ੍ਹੀਆਂ ਵਿਚ ਯੂਨਾਨੀ ਭਾਸ਼ਾ ਆਮ ਬੋਲਚਾਲ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਬਣ ਗਈ।

ਰੋਮ ਨੇ ਭਾਵੇਂ ਪੂਰਬ ਵੱਲ ਨੂੰ ਵਧ ਕੇ ਫੌਜੀ ਤੌਰ ਤੇ ਯੂਨਾਨ ਉੱਤੇ ਫ਼ਤਹਿ ਪਾ ਲਈ ਸੀ ਪਰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਤੌਰ ਤੇ ਯੂਨਾਨੀਆਂ ਨੇ ਰੋਮ ਨੂੰ ਜਿੱਤ ਲਿਆ ਸੀ। ਇਤਾਲਵੀ ਪ੍ਰਾਇਦੀਪ ਵਿਚ ਖ਼ਾਸ ਕਰਕੇ ਦੱਖਣ ਵਿਚ ਦੋ ਸੱਭਿਅਤਾਵਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਸੰਪਰਕ ਵਿਚ ਆ ਚੁੱਕੀਆਂ ਸਨ, ਜਿੱਥੇ ਬਸਤੀਆਂ ਬਣਾਉਣ ਵਿਚ ਰੋਮੀਆਂ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਸਨ। ਰੋਮੀਆਂ ਨੇ ਜੋ ਕੁਝ ਵੇਖਿਆ ਉਸ ਨੂੰ ਸਰਾਹਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਨਕਲ ਕੀਤੀ। ਕਈਆਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਰੋਮੀਆਂ ਨੇ ਇਤਰੁਸਕੇਨੀਆਂ ਤੋਂ ਵੱਡੀਆਂ ਵੱਡੀਆਂ ਦੀਵਾਰਾਂ ਅਤੇ ਡਾਟਾਂ ਦੇ ਵਰਤੋਂ ਜਾਣ ਦੇ ਤਕਨੀਕੀ ਹੁਨਰ ਸਿੱਖੇ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਭੂਚਾਲ ਦਾ ਅਸਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਪਰ ਭਾਂਡਿਆਂ, ਕਾਨੂੰਨ ਅਤੇ ਮੰਦਿਰਾਂ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਦੀਆਂ ਕਲਾਵਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਯੂਨਾਨੀਆਂ ਤੋਂ ਹੀ ਸਿੱਖੀਆਂ। ਸਾਹਿਤ ਅਤੇ ਕਵਿਤਾ ਦੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁੱਢਲੇ ਜਤਨ ਸਾਫ਼ ਤੌਰ ਤੇ ਓਸੇ ਦੀ ਨਕਲ ਸਨ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਯੂਨਾਨੀਆਂ ਤੋਂ ਸਿੱਖਿਆ ਸੀ।

ਇਹ ਲਗਭਗ ਹਾਸੇਰੀਣਾ ਹੀ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਤਾਲਵੀ ਪ੍ਰਾਇਦੀਪ ਦੇ ਪੂਰਬ ਤਕ ਯੂਨਾਨ ਦੀ ਰੋਮੀ ਜਿੱਤ ਨਾਲ ਪੱਛਮੀ ਭੂਮੱਧ ਸਾਗਰ ਵਿਚ ਯੂਨਾਨੀ ਭਾਸ਼ਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਫੈਲੀ ਕਿ ਯੂਨਾਨੀ ਲੋਕ ਆਪ ਇਹ ਕੰਮ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ। ਰੋਮੀ ਟੁਕੜੀਆਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਪੂਰਬੀ ਯੂਨਾਨ ਗੁਆਂਢਾਂ ਨੂੰ ਜਿੱਤਦਿਆਂ ਟੁਕੜੀਆਂ ਲਈ ਆਪਣੇ ਪੁੱਤਰ ਲਈ ਉਸਤਾਦ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਚੰਗੇ ਪੜ੍ਹੇ ਲਿਖੇ ਚੰਗੀ ਕੈਦੀ ਨੂੰ ਲਿਜਾਣਾ ਆਮ ਗੱਲ ਸੀ। ਯੂਨਾਨੀ ਬੰਦਾ ਉਸ ਦਾ ਘਰੇਲੂ ਗੁਲਾਮ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਅਤੇ ਮੁੰਡੇ ਨੂੰ ਯੂਨਾਨੀ ਭਾਸ਼ਾ ਸਿੱਖਣ ਵਿਚ ਮਦਦ ਕਰਦਾ।

ਕਈ ਸਾਲ ਪਹਿਲਾਂ ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਮਿਊਜ਼ਿਅਮ ਵੇਖਣ ਲਈ ਜਾਣ ਵੇਲੇ ਮੇਰਾ ਅਤੇ ਮੇਰੇ ਸਾਥੀਆਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਣ ਲਈ ਰੱਖੇ ਗਏ ਕੁਝ ਬੱਬਰਾਂ ਤੇ ਪਿਆ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਟੁੱਟੇ ਭਾਂਡਿਆਂ ਦੇ ਟੁਕੜਿਆਂ ਉੱਤੇ ਕੁਝ ਯੂਨਾਨੀ ਸਾਫ਼ ਪੜ੍ਹੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਸੀ। ਲਗ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਕੁਝ ਫ਼ਹਿਰਿਸਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੋਵੇ। ਨੇੜਿਓਂ ਵੇਖਣ ਤੇ, ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਕਿ ਉਹ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਦੇ ਮੇਲ, ਨਾਉਂ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਣਾਂ ਦੇ ਢਲਾਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸ਼ਬਦ ਸਨ। ਉਹ ਇਸ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਸਿੱਖਣ ਦੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਰੋਮੀ ਬੱਚੇ ਦੇ ਸਕੂਲ ਦੇ ਕੰਮ ਦੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਸਨ।

ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਯੂਨਾਨੀ ਅਤੇ ਰੋਮੀ ਜਗਤ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਯਹੂਦੀ ਮੁੰਡਾ ਜਾਂ ਲੜਕਾ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਇਸ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਤੋਂ ਬਚ ਨਹੀਂ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਖ਼ਾਸਕਰ ਜੇ ਉਹ ਪ੍ਰਵਾਸੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਰਹਿੰਦਾ ਹੋਵੇ। ਯਹੂਦੀਆਂ ਉੱਤੇ ਯੂਨਾਨੀਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕਰਤੱਬ 11:20 ਤੋਂ ਵੇਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ

ਹੈ ਜਦ ਕੁਪਰੁਸ ਅਤੇ ਕੁਰੇਨੇ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਇੰਜੀਲ ਨੂੰ ਗੈਰਕੋਮਾਂ (ਯੂਨਾਨੀਆਂ) ਤਕ ਪਹੁੰਚਾਇਆ। ਇੰਜੀਲ ਦੇ ਇਹ ਪ੍ਰਚਾਰਕ ਪੱਕਾ ਯਹੂਦੀ ਸਨ ਅਤੇ ਜੇ ਉਹ ਯਹੂਦੀ ਸਨ ਤਾਂ ਉਹ ਅਜਿਹੇ ਯਹੂਦੀ ਸਨ ਜਿਹੜੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੀ ਵਿਸ਼ਵ ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਪਰਵਾਸ ਦੀ ਸੱਭਿਅਤਾ ਤੇ ਮੋਹਿਤ ਸਨ। ਭੂਮੱਧ ਸਾਗਰ ਦੇ ਤੱਟਵਰਤੀ ਨਗਰਾਂ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਟਾਪੂਆਂ ਵਿਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੀ ਵੱਡੀ ਯਹੂਦੀ ਅਬਾਦੀ ਯੂਨਾਨੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਵਿਆਪਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਵਿਚ ਆ ਗਈ ਸੀ। ਯਹੂਦੀਆਂ ਵੀ ਯੂਨਾਨੀ ਸੱਭਿਅਤਾ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਦਾਹਰਣ ਲਈ ਯਿਸੂ ਦੀ ਸਲੀਬ ਉੱਤੇ ਲਗਾਈ ਗਈ ਤਖ਼ਤੀ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਕਥਿਤ ਜੁਰਮ ਨੂੰ ਇਬਰਾਨੀ, ਲਾਤੀਨੀ ਅਤੇ ਯੂਨਾਨੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ (ਯੂਹੰਨਾ 19: 19, 20)।

ਯੂਨਾਨੀ ਭਾਸ਼ਾ ਜੋ ਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਦੇ ਰੋਮੀ ਜਗਤ ਵਿਚ ਬੋਲੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਆਮ ਭਾਸ਼ਾ ਸੀ, ਨੇ 'ਸਮਾਂ ਪੂਰਾ ਹੋਇਆ' (4: 4) ਵਿਚ ਅਹਿਮ ਯੋਗਦਾਨ ਦਿੱਤਾ। ਰਸੂਲਾਂ ਅਤੇ ਇਵੈਂਜਲਿਸਟਾਂ ਨੇ ਪਲਿਸਤੀਨ ਦੇ ਬਾਹਰ ਇੰਜੀਲ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ ਯੂਨਾਨੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਇਲਹਾਮ ਪ੍ਰਾਪਤ ਲੇਖਕਾਂ ਨੇ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਦੀਆਂ ਪੁਸਤਕਾਂ ਨੂੰ ਲਿਖਣ ਲਈ ਇਸੇ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ।

ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਵਿਚ ਰਸੂਲਾਂ ਦਾ ਰੁਤਬਾ ਅਤੇ ਭੂਮਿਕਾ

ਬਾਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸੇਵਕਾਈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਬੁਲਾਹਟ। ਇੰਜੀਲ ਦੇ ਵਿਰਤਾਂਤਾਂ ਵਿਚ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਸੀਹ ਨੇ ਆਪਣੀ ਖਾਸ ਸੇਵਕਾਈ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਬਾਰਾਂ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਚੁਣਿਆ। ਮੱਤੀ 10: 1 ਇਹ ਕਹਿਣ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ “ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬਾਰਾਂ ਚੇਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕੋਲ ਸੱਦ ਕੇ ...।” “ਚੇਲੇ” ਲਈ ਯੂਨਾਨੀ ਸ਼ਬਦ (*mathētēs*) ਤੋਂ ਭਾਵ “ਸਿੱਖਣ ਵਾਲਾ,” “ਵਿਦਿਆਰਥੀ” ਜਾਂ “ਸਿਖਾਂਦਰੂ” ਹੈ। ਯਿਸੂ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉਸ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਚਮਤਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਿਆ ਸੀ, “ਇਖਤਿਆਰ ਦਿੱਤਾ ਜੋ ਭ੍ਰਿਸ਼ਟ ਆਤਮਿਆਂ ਨੂੰ ਕੱਢਣ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਰੋਗ ਅਤੇ ਸਾਰੀ ਮਾਂਦਰੀ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ” (ਮੱਤੀ 10: 1)।¹ ਲਿਖਤ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ “ਰਸੂਲਾਂ” ਦਾ ਨਾਂਅ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਯਿਸੂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਲਿਮਿਟਿਡ ਕਮੀਸ਼ਨ ਦੇ ਕੇ “ਘੱਲਿਆ” (ਮੱਤੀ 10:2-5)। ਨਾਉਂ ਸ਼ਬਦ “ਰਸੂਲ” (*apostolos*) ਦਾ ਸਬੰਧ ਕਿਰਿਆ ਸ਼ਬਦ “ਬਾਹਰ ਘੱਲਣਾ” (*apostello*) ਨਾਲ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ “ਕਿਸੇ ਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਘੱਲਿਆ ਹੋਇਆ” ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ “ਦੂਤ”, “ਏਲਚੀ” ਜਾਂ “ਪ੍ਰਤੀਨਿਧ” ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਮਸੀਹ ਦੇ ਦੂਤਾਂ ਵਜੋਂ ਘੱਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਦੀ ਨਕਲ ਕਰਨੀ ਸੀ ਜਿਹੜੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਸੇਵਕਾਈ ਵਿਚ ਵੇਖੀਆਂ ਸਨ।

ਇਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰ੍ਹਾਂ ਜਣਿਆਂ ਦੀ ਯਿਸੂ ਦੀ ਚੋਣ ਕਿਸੇ ਵਹਿਮ ਨਾਲ ਜਾਂ ਬਿਨਾਂ ਦੂਰਦਰਸ਼ਿਤਾ ਦੇ ਨਹੀਂ ਸੀ। 6: 12, 13 ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੁਣਨ ਅਤੇ “ਰਸੂਲ” ਨਾਮ ਦੇਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਉਸ ਨੇ “ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਅੱਗੇ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਦਿਆਂ ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਕੱਟੀ।” ਯਿਸੂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰਾਂ ਨਾਲ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਨੇ ਚੁਣਿਆ ਸੀ, ਖਾਸ ਸਬੰਧ ਚਾਹੁਦਾ ਸੀ ਤਾਂ “ਜੋ ਉਹ ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਰਹਿਣ ਅਤੇ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਭੇਜੇ ਭਈ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ” (ਮਰਕੁਸ 3: 14)। ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਰਹਿਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸੀ ਕਿਉਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਯਿਸੂ ਦੀ ਧਰਤੀ ਉਤਲੀ ਸੇਵਕਾਈ, ਸਮਰੱਥਾ ਅਤੇ ਤੇਜ ਦੇ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਹੋਣਾ ਸੀ (ਲੂਕਾ 24:46-49; ਯੂਹੰਨਾ 1: 14; 15:27; ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕਰਤੱਬ 1:7, 8, 21-26; 5:32; 2 ਪਤਰਸ 1: 16; 1 ਯੂਹੰਨਾ 1: 1-3)।

ਬਾਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰੇਰਣਾ। “ਲਿਮਿਟਿਡ ਕਮੀਸ਼ਨ” ਉੱਤੇ ਭਾਵੇਂ ਰਸੂਲਾਂ ਕੋਲ ਚਮਤਕਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ ਸੀ, ਪਰ ਆਪਣੀ ਅੰਤਲੀ ਸੇਵਕਾਈ ਅਤੇ ਸੰਦੇਸ਼ ਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਮਝ ਵੀ ਸੀਮਤ ਸੀ। ਪਿੰਤੋਕੁਸਤ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਤੋਂ “ਉਹ ਸੱਭੇ ਪਵਿੱਤਰ ਆਤਮਾ ਨਾਲ ਭਰ ਗਏ” ਸਨ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕਰਤੱਬ 2:4), ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝ ਆਉਣ ਲੱਗੀ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੀ ਕਰਨਾ ਹੈ। ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕਰਤੱਬ ਵਿਚ ਲੂਕਾ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਪੜਤਾਨ ਕਰਨ ਤੇ ਪੱਤਾ ਲੱਗੇਗਾ ਕਿ “ਨਾਲ ਬਪਤਿਸਮਾ” “ਉੱਤੇ ਆਵੇਗਾ” “ਉੱਤੇ ਵਹਾ,” ਅਤੇ “ਵਹਾਈ ਗਈ” ਸਭ ਸਮਾਨਅਰਥੀ ਸ਼ਬਦ ਹਨ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕਰਤੱਬ 1:5, 8; 2: 17; 10:45, 47; 11:15-17)। ਨਾਲੇ ਸਾਮਰੀਆ ਵਿਚ ਇਸ ਚਮਤਕਾਰ (ਪਵਿੱਤਰ

ਆਤਮਾ ਦਾ ਬਪਤਿਸਮਾ) ਦੇ ਨਾ ਹੋਣ ਦੀ ਗੱਲ ਵੱਲ ਵੀ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਕਿਉਂ ਜੋ ਉੱਥੇ ਆਤਮਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਨਹੀਂ ਉੱਤਰਿਆ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਿਹਚਾ ਕੀਤੀ ਸੀ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕਰਤੱਬ 8: 16)। ਪਤਰਸ ਅਤੇ ਯੂਹੰਨਾ ਨੂੰ ਜਾ ਕੇ ਨਵੇਂ ਮਸੀਹੀਆਂ ਉੱਤੇ ਹੱਥ ਰੱਖਣੇ ਪਏ ਸਨ ਤਾਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਵਿੱਤਰ ਆਤਮਾ ਦੇ ਦਾਨ ਮਿਲ ਸਕਣ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਆਤਮਾ ਦਾ ਬਪਤਿਸਮਾ ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕਰਤੱਬ 2 (ਰਸੂਲੀ ਸੰਦੇਸ਼ ਦੀ ਤਸਦੀਕ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨ) ਅਤੇ ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕਰਤੱਬ 10 ਵਿਚ (ਇਹ ਤਸਦੀਕ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਇਹ ਗੈਰ ਕੌਮਾਂ ਲਈ) ਇਕ ਨਿਰਾਲੀ ਘੱਟਨਾ ਸੀ। ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕਰਤੱਬ 11: 15 ਵਿਚ ਪਤਰਸ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਘੱਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਆਪੋ ਵਿਚ ਰਲਾ ਦਿੱਤਾ। ‘ਪਵਿੱਤਰ ਆਤਮਾ ਉਨ੍ਹਾਂ [ਕੁਰਨੇਲਿਉਸ ਦੇ ਘਰਾਣੇ] ਉੱਤੇ ਉੱਤਰਿਆ ਜਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸਾਡੇ [ਰਸੂਲਾਂ] ਉੱਤੇ ਉੱਤਰਿਆ ਸੀ।’

ਯਿਸੂ ਜਦ ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਆਤਮਾ ਦੀ ਖ਼ਾਸ ਦਾਤ ਦੇਣ ਦਾ ਵਾਅਦਾ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚਮਤਕਾਰੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਮਿਲਣੀਆਂ ਸਨ। ਇਹ ਭਾਵੇਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਅਨੋਖੀ ਗੱਲ ਸੀ ਪਰ ਇਸ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੱਦੇ ਜਾਣ ਦਾ ਅੰਤਲਾ ਉਦੇਸ਼ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਸੀ। ਯਿਸੂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰੀਆਂ ਆਤਮਾ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਆਤਮਾ ਹੀ ਦੇਣਾ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਹੋਣਾ ਸੀ (ਯੂਹੰਨਾ 14: 16, 17, 26; 15: 26)। ਇਹ ਸਮਝਣਾ ਬੇਹੱਦ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਯੂਹੰਨਾ 16: 12, 13 ਵਿਚ ਯਿਸੂ ਨੇ ਕੀ ਆਖਿਆ, ‘ਅਜੇ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਬਹੁਤੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਕਰਨੀਆਂ ਹਨ ਪਰ ਹੁਣੇ ਤੁਸੀਂ ਸਹਾਰ ਨਹੀਂ ਸੋਕਦੇ। ਪਰ ਜਦ ਉਹ ਅਰਥਾਤ ਸਚਿਆਈ ਦਾ ਆਤਮਾ ਆਵੇ ਤਦ ਉਹ ਸਾਰੀ ਸਚਿਆਈ ਵਿਚ ਤੁਹਾਡੀ ਅਗਵਾਈ ਕਰੇਗਾ’ (ਵੇਖੋ ਯੂਹੰਨਾ 14: 26; 15: 26)।

ਪੈਂਟੀਕਾਸਟ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਜਦ ਆਤਮਾ ਯਿਸੂ ਦੇ ਵਾਅਦੇ ਮੁਤਾਬਿਕ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਨਾਲ ਆਇਆ (ਲੂਕਾ 24: 49; ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕਰਤੱਬ 1: 8; 2: 43), ਤਦ ਰੱਬੀ ਇੱਛਾ ਦੀ ਰਸੂਲਾਂ ਦੀ ਸਮਝ ਵਿਚ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਬਦਲਾਅ ਆਇਆ। ਉਦੋਂ ਹੀ ਉਹ ‘ਪਵਿੱਤਰ ਆਤਮਾ ਨਾਲ ਭਰ ਗਏ’ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕਰਤੱਬ 2: 4) ਅਤੇ ਇਲਹਾਮ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਚਾਨਕ ਉਸ ਸੰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਜਿਹੜਾ ਯਿਸੂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇਣ ਲਈ ਆਪ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ ਸੀ (ਇਬਰਾਨੀਆਂ 2: 3, 4)। ਸੰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੀ ਕਸਰ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਰਸੂਲਾਂ ਉੱਤੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਉਹ ਪਵਿੱਤਰ ਆਤਮਾ ਨਾਲ ਭਰੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਨਹੀਂ ਸਮਝ ਜਾਏ ਸਨ। ਮੁਕਤੀ ਦੀ ਇਹ ਖੁਸ਼ਖ਼ਬਰੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੀਵਨਕਾਲ ਵਿਚ ਪੂਰੀ ਹੋ ਜਾਣੀ ਸੀ। ਇਸੇ ਕਰਕੇ ਯਹੂਦਾ ਆਪਣੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸਮਝਾ ਸਕਿਆ ਕਿ ‘ਤੁਸੀਂ ਓਸ ਨਿਹਚਾ ਦੇ ਲਈ ਜਿਹੜੀ ਇੱਕੋ ਹੀ ਵਾਰ ਸੰਤਾਂ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਸੀ ਜਤਨ ਕਰੋ’ (ਯਹੂਦਾ 3)।

ਕਲੀਸੀਆ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਲਈ ਰਸੂਲ ਬੁਨਿਆਦ ਸਨ। ਪੈਂਟੀਕਾਸਟ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਤਿੰਨ ਹਜ਼ਾਰ ਜਣੇ ਬਪਤਿਸਮਾ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ‘ਉਹ ਲਗਾਤਾਰ ਰਸੂਲਾਂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ... ਵਿਚ ਲੱਗੇ ਰਹੇ’ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕਰਤੱਬ 2: 42)। ਪੌਲਸ ਨੇ ਸਮਝਾਇਆ ਕਿ ‘ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦਾ ਘਰਾਣਾ’ ਭਾਵ ਕਲੀਸੀਆ ‘ਰਸੂਲਾਂ ਅਤੇ ਨਬੀਆਂ ਦੀ ਨੀਂਹ ਉੱਤੇ’ ਬਣੀ ਹੈ, ‘ਜਿਸ ਦੇ ਖੂੰਜੇ ਦਾ ਪੱਥਰ ਆਪ ਮਸੀਹ ਯਿਸੂ ਹੈ’ (ਅਫ਼ਸੀਆਂ 2: 19, 20)। ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੋਥੀ ਵਿਚ ਯੂਹੰਨਾ ਨੂੰ ਸੁਰਗੀ ਨਗਰ ਦੀ ਸ਼ਹਿਰਪਨਾਹ ਵਿਖਾਈ ਗਈ ਜਿਸ ਦਦੀ ‘ਸਫੀਲ ਦੀਆਂ ਬਾਰਾਂ ਨੀਹਾਂ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਲੇਲੇ ਦੇ ਬਾਰਾਂ ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਨਾਉਂ ਹਨ’ (ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੋਥੀ 21: 14)।

ਪੌਲਸ ਦਾ ਖ਼ਾਸ ਕੇਸ। ਹੋਰਨਾਂ ਵਾਂਗ ਪੌਲਸ ਭਾਵੇਂ ਯਿਸੂ ਦੀ ਧਰਤੀ ਉਤਲੀ ਸੇਵਕਾਈ ਦਾ

ਚਸਮਦੀਦ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਜੀ ਉੱਠੇ ਅਤੇ ਜਲਾਲੀ ਮਸੀਹ ਨੂੰ ਵੇਖਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਰਸੂਲ ਹੋਣ ਦੀ ਆਪਣੀ ਬੁਲਾਹਟ ਦੀ ਸ਼ਰਤ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਦਮਿਸ਼ਕ ਦੇ ਰਾਹ ਉੱਤੇ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਵੇਖਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਅਵਾਜ਼ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਸੀ (1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 9: 1; 15: 3-8; ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕਰਤੱਬ 1: 21-26; 22: 12-14)।

ਫਿਰ ਵੀ ਪੌਲਸ ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਉਸ ਦਾ ਕੇਸ ਖ਼ਾਸ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਸਵਾਲਾਂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਸੀ। ਪੌਲਸ ਵਿਚ ਅਸਲ ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਰਸੂਲ ਹੋਣ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ ਉੱਤੇ ਬਾਰ ਬਾਰ ਸਵਾਲ ਉਠਾਏ ਜਾਂਦੇ ਸਨ, ਖ਼ਾਸਕਰ ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਦੀ ਚੁੱਕਣਾ ਤੇ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੇ ਸੱਦੇ ਜਾਣ ਦੀ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕਤਾ ਨੂੰ ਸਾਬਿਤ ਕਰਨ ਦੀ ਉਸ ਬੇਹੱਦ ਤਕਲੀਫ਼ ਵੱਲ ਜਿਹੜੀ ਉਸ ਨੇ ਝੱਲੀ ਸੀ ਅਤੇ ਮੋਅਜਜ਼ੇ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨਾਂ ਵੱਲ ਜਿਹੜੇ ਉਸ ਨੇ ਕੀਤੇ ਸਨ, ਧਿਆਨ ਦੁਆਇਆ (2 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 11: 23-28; 12: 11-13; 13: 1-3)। ਕਿਸੇ ਧੌਬੇਬਾਜ਼ ਨੇ ਅਜਿਹੀ ਤਕਲੀਫ਼ ਨਹੀਂ ਝੱਲਣੀ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਅਜਿਹੇ ਚਮਤਕਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਣੇ ਸਨ।

ਪੌਲਸ ਦਾ ਰਸੂਲ ਹੋਣਾ ਇਸ ਗੱਲ ਵਿਚ ਨਿਰਾਲਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਗੈਰਕੌਮਾਂ ਉੱਤੇ ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ (2: 7-9; ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕਰਤੱਬ 9: 15, 16; 26: 16-18; ਰਮੀਆਂ 1: 1-5; 11: 13, 14)। ਉਸ ਨੇ ਆਪ ਕਦੇ ਇਸ ਸਚਿਆਈ ਉੱਤੇ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹ ਮਸੀਹ ਦਾ ਪੂਰੀ ਸਮਰੱਥਾ ਪਾਇਆ ਹੋਇਆ ਦੂਤ (2 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 5: 18-20) ਅਤੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਉਸ ਸਨਾਤਨ ਮੰਸ਼ਾ ਦੇ ਗੁਪਤ ‘ਭੇਤ’ ਦਾ ਜਾਹਿਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਸੀ ਜਿਹੜਾ ‘ਹੁਣ ਉਹਦੇ ਪਵਿੱਤਰ ਰਸੂਲਾਂ ਅਤੇ ਨਬੀਆਂ ਉੱਤੇ ਆਤਮਾ ਨਾਲ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ’ ਸੀ (ਅਫ਼ਸੀਆਂ 3: 3, 5)।

ਹੋਰ ਰਸੂਲ/ਭਲਾ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਵਿਚ ਦੱਸੇ ਗਏ ਰਸੂਲਾਂ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਹੋਰ ‘ਰਸੂਲ’ ਵੀ ਸਨ? ਜੇ ਹਾਂ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਿਸ ਅਰਥ ਵਿਚ ਹੋਈ?

1. ਅਪੋਸਟੋਲੋਸ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਕਈ ਵਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਥਾਨਕ ਮੰਡਲੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਘੱਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਪੌਲਸ ਨੇ ਯਰੂਸ਼ਲਮ ਲਈ ਚੰਦਾ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਗਏ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ‘ਕਲੀਸੀਆਂ ਦੇ ਭੇਜੇ ਹੋਏ’ ਦੱਸਿਆ (2 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 8: 23; ਵੇਖੋ ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕਰਤੱਬ 20: 4)। ਇਪਾਫਰੋਦਿਤਸ ਨੇ ਰੋਮ ਵਿਚ ਪੌਲਸ ਕੋਲ ਨੂੰ ਫਿਲਿੱਪੋ ਦੀ ਕਲੀਸੀਆ ਵੱਲੋਂ ਘੱਲਿਆ ਚੰਦਾ ਲਿਜਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ‘ਸੰਦੇਸੀ’ ਦਾ ਕੰਮ ਕੀਤਾ (ਫਿਲਿੱਪੀਆਂ 2: 25; 4: 18)। ਸਾਫ਼ ਹੈ ਕਿ ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕਰਤੱਬ 14: 4, 14 ਦੇ ਇਸ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਇਸੇ ਅਰਥ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਦ ਬਰਨਬਾਸ ਅਤੇ ਪੌਲਸ ਨੂੰ ‘ਰਸੂਲ’ ਆਖਿਆ ਗਿਆ। ਬਰਨਬਾਸ ਨੂੰ ਯਿਸੂ ਵੱਲੋਂ ਸਿੱਧੇ ਨਹੀਂ ਘੱਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਫਿਰ ਵੀ ਉਸ ਨੂੰ ਅਤੇ ਪੌਲਸ ਨੂੰ ਅੰਤਾਕਿਆ ਦੀ ਕਲੀਸੀਆ ਵੱਲੋਂ ਪਹਿਲੀ ਮਿਸ਼ਨਰੀ ਯਾਤਰਾ ਤੇ ਘੱਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕਰਤੱਬ 13: 3; 14: 26)।

2. ਭਲਾ ਪ੍ਰਭੂ ਦਾ ਭਰਾ ਯਾਕੂਬ ‘ਰਸੂਲ’ ਸੀ? ਇਹ ਦਾਅਵਾ ਯੂਨਾਨੀ ਵਾਕਅੰਸ਼ *ei mē* (ਈ ਮੇ) ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਗੁਲਾਤੀਆਂ 1: 19 ਵਿਚ ‘ਬਿਨਾਂ’ ਹੈ। ਪਰ ਇਸ ਅਭਿਵਿਅਕਤੀ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ‘ਪਰ ਸਿਰਫ਼’ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਯਰੂਸ਼ਲਮ ਦੀ ਕਲੀਸੀਆ ਵਿਚ ਯਾਕੂਬ ਨੂੰ ਮੋਹਰੀ ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਭਾਈਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਿਰਕੱਢ ਤਾਂ ਮੰਨਿਆ ਹੀ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਪਰ ਇਸ ਦਾ ਕੋਈ ਪੱਕਾ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰ੍ਹਾਂ ਵਾਂਗ ਮਸੀਹ ਦਾ ਰਸੂਲ ਸੀ (1: 19 ‘ਤੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦੇਖੋ)।

3. ਭਲਾ ਅੰਦਰੁਨਿਕੁਸ ਅਤੇ ਯੂਨਿਆਸ ‘ਰਸੂਲ’ ਸਨ? ਰੋਮੀਆਂ 16: 7 ਵਿਚ ਪੌਲਸ ਨੇ ਲਿਖਿਆ, ‘ਅੰਦਰੁਨਿਕੁਸ ਅਤੇ ਯੂਨਿਆਸ ਮੇਰੇ ਸਾਕਾਂ ਨੂੰ ਸੁਖ ਸਾਂਦ ਆਖੇ ਜਿਹੜੇ ਕੈਦ ਵਿਚ ਮੇਰੇ ਸਾਥੀ ਸਨ ਅਤੇ ਰਸੂਲਾਂ ਵਿਚ ਪਰਸਿੱਧ ਹਨ ਅਤੇ ਮੈਥੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮਸੀਹੀ ਵੀ ਹੋਏ।’ ਇਸ ਹਵਾਲੇ

ਉੱਤੇ ਕਾਫ਼ੀ ਚਰਚਾ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ, ਕਿਉਂ ਜੋ ‘ਯੂਨਿਆਸ’ ਸ਼ਾਇਦ ਤੀਵੀਂ ਸੀ, ਅਤੇ ‘ਅੰਦਰੁਨਿਕੁਸ ਅਤੇ ਯੂਨਿਆਸ ਦੋਹਾਂ ਨੂੰ ‘ਰਸੂਲ’ ਆਖਿਆ ਗਿਆ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ਯਕੀਨਨ ਹੀ ਯਿਸੂ ਵੱਲੋਂ ਚੁਣੇ ਗਏ ਬਾਰਾਂ ਰਸੂਲਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਨਾਲੇ ਯਹੂਦਾ ਦੀ ਥਾਂ ਮੱਥਿਯਾਸ ਨੂੰ ਚੁਣੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੋਈ ਵਾਧੂ ‘ਰਸੂਲ’ ਨਹੀਂ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕਰਤੱਬ 1:21-26) ਅਤੇ ਪੌਲੁਸ ਨੂੰ ਮਸੀਹ ਵੱਲੋਂ ਚੁਣਿਆ ਗਿਆ ਸੀ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕਰਤੱਬ 9: 15, 16)। ਲਿਖਤ ਦਾ ਅਰਥ ਇਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਦੋਵੇਂ ‘ਰਸੂਲਾਂ ਵਿਚ ਬੇਹੱਦ ਸਨਮਾਨਤ ਸਨ’ (CEV)। ਇਕ ਹੋਰ ਸੰਭਾਵਨਾ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਲੀਸੀਆ ਦੇ ‘ਮਿਸ਼ਨਰੀਆਂ’ ਜਾਂ ‘ਦੂਤਾਂ’ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਹੀ ਕੰਮ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ।

4. ਦਿਲਚਸਪ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਮਸੀਹ ਨੂੰ ਵੀ ‘ਰਸੂਲ’ ਆਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਬਰਾਨੀਆਂ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਦੇ ਲੇਖਕ ਨੇ ਆਪਣੇ ਪਾਠਕਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾਇਆ ਕਿ ‘‘ਤੁਸੀਂ ਸਾਡੇ ਇਕਰਾਰ ਦੇ ਰਸੂਲ ਅਤੇ ਪ੍ਰਧਾਨ ਯਾਜਕ ਯਿਸੂ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਕਰੋ’’ (ਇਬਰਾਨੀਆਂ 3: 1)। ਬੇਸ਼ੱਕ ਯਿਸੂ ਨੂੰ ਮਨੁੱਖਾਂ ਦੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਬਚਾਉਣ ਦੇ ਮਿਸ਼ਨ ਤੇ ਪਿਤਾ ਵੱਲੋਂ ‘ਘੱਲਿਆ’ ਗਿਆ ਸੀ। ਜਿਹੜੇ ਬਚਨ ਉਸ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਬੋਲੇ ਉਹ ਪਿਤਾ ਦੀ ਤਰਫ਼ੋਂ ਉਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਵਚਨ (ਯੂਹੰਨਾ 17:6-8, 18-23) ਸੀ।

ਟਿੱਪਣੀਆਂ

¹ਜਿਹੜੇ ਚਮਤਕਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੀਤੇ, ਉਹ ਕੁਝ ਕੁਝ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸੰਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਬਣਨੇ ਸਨ (ਵੇਖੋ ਮਰਕੁਸ 16: 17-20; ਯੂਹੰਨਾ 3: 1, 2; ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕਰਤੱਬ 2:22; 2 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 12: 11, 12; ਇਬਰਾਨੀਆਂ 2: 1-4)।

“ਇਕੱਲੀ” ਨਿਹਚਾ ਨਾਲ ਧਰਮੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦਾ ਮਾਰਟਿਨ ਲੂਥਰ ਦਾ ਤਰਕ

ਰੋਮੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂਅ ਪੌਲਸ ਦੇ ਖ਼ਤ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ‘‘ਨਿਹਚਾ ਨਾਲ ਧਰਮੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣਾ’’ ਹੈ। ਇਹ ਰੋਮੀਆਂ 3:28 ਵਿਚ ਉਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ‘‘ਇਸ ਲਈ ਅਸੀਂ ਇਹ ਵਿਚਾਰਦੇ ਹਾਂ ਭਈ ਮਨੁੱਖ ਸ਼ਰਾ ਦੇ ਕਰਮਾਂ ਦੇ ਬਾਝੋਂ ਨਿਹਚਾ ਹੀ ਨਾਲ ਧਰਮੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।’’ ਇਸ ਮੁੱਖ ਨਿਅਮ ਦੀ ਕਾਢ ਕੱਢਦਿਆਂ ਮਹਾਨ ਜਰਮਨ ਸੁਧਾਰਕ ਅਤੇ ਅਨੁਵਾਦਕ ਮਾਰਟਿਨ ਲੂਥਰ ਨੇ ਬੜੇ ਜ਼ੋਰਦਾਰ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪਵਿੱਤਰ ਲਿਖਤ ‘ਚ ‘‘ਇਕੱਲਾ’’ ਸ਼ਬਦ ਜੋੜ ਦਿੱਤਾ: ‘‘*alleine durch den Glauben*’’ (‘‘ਇਕੱਲੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾਲ’’। ਇਸ ਜੋੜੇ ਜਾਣ ਕਰਕੇ ਉਸ ਦੇ ਵਿਰੋਧੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਉਸ ਉੱਤੇ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਹਮਲੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਤੇ ਅੱਜ ਲਗਭਗ ਪੰਜ ਸੌ ਸਾਲ ਬੀਤ ਜਾਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਵੀ ਉਸ ਦੀ ਅਲੋਚਨਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ।

ਆਪਣੇ ਪਰਚੇ *Sendbrief von Dolmetschen* ਵਿਚ¹ ਲੂਥਰ ਨੇ ਸਮਝਾਇਆ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਲਿਖਤ ਵਿਚ ‘‘ਇਕੱਲਾ’’ (*alleine*) ਸ਼ਬਦ ਕਿਉਂ ਜੋੜਿਆ। ਪੁਰਾਣੇ ਨੇਮ ਦੇ ਨਬੀਆਂ, ‘‘ਅਪੋਕ੍ਰਿਫਾ’’ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਨੇਮ ਦੇ ਆਪਣੇ ਅਨੁਵਾਦ ਵਿਚ ਰੋਮੀਆਂ 3:28 ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਤੇ ਆਪਣੇ ਮਾਰਜਿਨ ਨੋਟਸ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਰੋਮਨ ਕੈਥੋਲਿਕ ਵੱਲੋਂ ਕਰਮਾਂ ਨਾਲ ਧਰਮੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਤੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਜ਼ੋਰ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਕੇ ਉਹ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਧਾਰਮਿਕਤਾ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੇ ਉਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਜਤਨ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਨਕਾਰਨ ਲਈ ‘‘ਇਕੱਲਾ’’ ਸ਼ਬਦ ਵਰਤ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਸ ਕਰਕੇ ਸਾਡੇ ਅੱਗੇ ਪੇਸ਼ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਮੁੱਖ ਤੌਰ ਤੇ ਲੂਥਰ ਦੀ ਨਾਸਮਝੀ ਦੇ ਕਾਰਣ ਹੀ ਹੈ। ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨਾਲ ਧਰਮੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ ਦੇ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਲੂਥਰ ਵੱਲੋਂ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਰੋਮੀਆਂ ਦੇ ਖ਼ਤ ਦੇ ਬਲਕਿ ਪੂਰੀ ਬਾਈਬਲ ਦੇ ਕੇਂਦਰੀ ਵਿਸ਼ੇ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ। ਇਹ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਮਨੁੱਖੀ ਗੁਣ ਦੇ, ਨਿਰਾ (‘‘ਇਕੱਲਾ’’) ਪਰਮੇਸੁਰ ਦੀ ਕਿਰਪਾ ਦਾ ਦਾਨ ਸੀ।

ਲੂਥਰ ਜਿਸ ਗੱਲ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਉਹ ਸਹੀ ਅਰਥਾਂ ਵਿਚ ਕੱਟਰਵਾਦ ਸੀ। ਉਸ ਵੱਲੋਂ ‘‘ਇਕੱਲਾ’’ ਜੋੜੇ ਜਾਣਾ ਗਲਤ ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਵਧਾਵਾ ਦੇਣਾ ਲਗਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸਿੱਧੇ ਤੌਰ ਤੇ ਯਾਕੂਬ ਦੇ ਵਚਨ ਦੇ ਉਲਟ ਹੈ: ‘‘ਤੁਸੀਂ ਵੇਖਦੇ ਹੋ ਕਿ ਮਨੁੱਖ ਨਿਹਚਾ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਸਗੋਂ ਅਮਲਾ ਨਾਲ ਧਰਮੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ’’ (ਯਾਕੂਬ 2:24)। ਪਰ ਰੋਮੀਆਂ 3:28 ਦੇ ਆਪਣੇ ਅਨੁਵਾਦ ਨਾਲ ਲੂਥਰ ਦਾ ਇਹ ਦੱਸਣ ਦਾ ਬਿਲਕੁਲ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਹਵਾਲਿਆਂ ਵਿਚਲੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਨੂੰ ਸੁਲਝਾ ਨਹੀਂ ਸਕਿਆ। ਨਾਲੇ ਉਹ ਰੋਮੀਆਂ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਤੋਂ ਐਨਾਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਯਾਕੂਬ ਨੂੰ ‘‘ਫੂਸ ਦੀ ਪੱਤਰੀ’’ ਤਕ ਆਖ ਦਿੱਤਾ।²

ਲੂਥਰ ਦੇ ਕੰਮ ਦੇ ਕੁਝ ਆਧੁਨਿਕ ਅੰਗ੍ਰੇਜ਼ੀ ਅਨੁਵਾਦਾਂ ਵਿਚ ‘‘ਇਕੱਲਾ’’ ਸ਼ਬਦ ਉਵੇਂ ਹੀ

ਰਹਿਣ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਜੇ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਜੋੜੇ ਜਾਣ ਨਾਲ ਖੜੀਆਂ ਹੋਣ ਵਾਲੀਆਂ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਦਾ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਪਤਾ ਲੱਗ ਜਾਂਦਾ ਤਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਉਹ ਆਪ ਹੀ ਅਜਿਹਾ ਕਰ ਦਿੰਦਾ। ਕਿਉਂ ਜੋ ਭਾਵੇਂ ਲੂਥਰ ਨੂੰ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਕੋਈ ਪਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਸੰਸਕਰਣ ਬਾਰੇ ‘‘ਪੋਪਵਾਦੀ’’ ਲੋਕ ਕੀ ਸੋਚਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਸਾਡਾ ਮੰਨਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਪਰਵਾਹ ਜ਼ਰੂਰ ਹੋਵੇਗੀ ਕਿ ਅਣਜਾਣੇ ਵਿਚ ਉਹ ਸਦੀਆਂ ਤਕ ਅਜਿਹੀ ‘‘ਠੋਕਰ’’ ਦਾ ਕਾਰਣ ਬਣ ਗਿਆ ਹੈ।

ਰੋਮੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂਅ ਆਪਣੇ ਖ਼ਤ ਵਿਚ ਪੌਲੁਸ ਨੇ ‘‘ਅਮਲਾਂ’’ ਦੀ ਧਾਰਣਾ ਦੀ ਗੱਲ ਸਲਾਹੁਣਯੋਗ ਕੰਮਾਂ ਦੇ ਅਰਥ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਯਹੂਦੀ ਲੋਕ ਆਪਣੀ ਧਾਰਮਿਕਤਾ (ਜਾਂ ਧਰਮੀ ਠਹਿਰਾਏ ਜਾਣ) ਨੂੰ ਕਮਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਰੋਮੀਆਂ 10:3 ਵਿਚ ਉਸ ਦੀ ਗੱਲ ਤੋਂ ਇਹ ਸਾਫ਼ ਹੈ: ‘‘ਕਿਉਂ ਜੋ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਧਰਮ ਤੋਂ ਅਣਜਾਣ ਹੋ ਕੇ^੩ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਹੀ ਧਰਮ ਨੂੰ ਦ੍ਰਿੜ੍ਹ ਕਰਨ ਦਾ ਜਤਨ ਕਰ ਕੇ ਓਹ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਧਰਮ ਦੇ ਅਧੀਨ ਨਾ ਹੋਏ।’’ ਬੇਸ਼ੱਕ ਇਸ ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਨਿਹਚਾ ਉੱਤੇ ਅਧਾਰਿਤ ਹੈ ਧਾਰਮਿਕਤਾ ਹੀ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੀ ਧਾਰਮਿਕਤਾ ਹੈ (ਰੋਮੀਆਂ 10:6; ਵੇਖੋ ਫ਼ਿਲਿੱਪੀਆਂ 3:7-9)।

ਪਰ ਰੋਮੀਆਂ ਵਿਚ ਪੌਲੁਸ ਦੀ ਖਿਓਲੋਜੀ ਗਲਾਤੀਆਂ ਵਿਚਲੀ ਉਸ ਦੀ ਖਿਓਲੋਜੀ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਵਿਕਸਿਤ ਅਤੇ ਤਰਕਸੰਗਤ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਪੌਲੁਸ ਦੇ ਮੁੱਢਲੇ ਲੇਖਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ ਪਰ ਉਹ ਇਕ ਤਰਕਸੰਗਤ ਧਰਮਸਾਸ਼ਤਰੀ ਲੇਖ ਹੈ। ਬਾਅਦ ਵਿਚਲਾ ਲੇਖ ਯਹੂਦੀ ਮਤ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇਣ ਵਾਲਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਨਾਜ਼ੁਕ ਸਥਿਤੀ ਪੈਦਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਕਰਕੇ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ। ਇਹ ਇੰਜੀਲ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਝੁਠਲਾਉਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਇਕ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਗੁੱਸੇ ਵਰਗਾ ਹੈ ਜਿਹੜੇ ਨਵੇਂ ਬਣੇ ਮਸੀਹੀਆਂ ਨੂੰ ਸਚਿਆਈ ਤੋਂ ਫੇਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਹਾਂ ਖ਼ਤਾਂ ਵਿਚ ਭਾਵੇਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਸਮਾਨਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਮੇਲ ਖਾਂਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਹਨ ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ *Sitz im Leben* (ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ) ਬਿਲਕੁਲ ਫ਼ਰਕ ਹੈ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਟੀਕਾਕਾਰਾਂ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਜਿਹੜੇ ਗਲਾਤੀਆਂ ਵਿਚ ‘‘ਕੱਟਰਵਾਦ’’ ਦੇ ਤੱਥ ਉੱਤੇ ਧਿਆਨ ਲਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਅਸੀਂ ਇਸ ਨੂੰ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤੌਰ ਤੇ ਗਲਤ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਦਲੀਲਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ।

ਟਿੱਪਣੀਆਂ

¹ਮਾਰਟਿਨ ਲੂਥਰ, *ਸੈਂਡਬ੍ਰੀਫ ਵੌਨ ਡੌਲਮੇਸ਼ਨ* (ਨੁਰਿਮਬਰਗ: ਵੈਨਜ਼ਿਸਲਾਸ ਲਿੰਕ, 1530)। ਪੰਜਾਬੀ ਵਿਚ ਇਸ ਸਿਰਲੇਖ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ‘‘ਅਨੁਵਾਦ ਉੱਤੇ ਪਰਚਾ।’’ ²ਈ. ਖਿਓਡੋਰ ਬੈਚਮਨ ਅਤੇ ਹੈਲਮਟ ਟੀ. ਲੇਹਮਨ, ਸੰਪਾ., ਲੂਥਰ'ਜ਼ ਵਰਕਸ, ਜਿਲਦ 35, *ਵਰਡ ਐਂਡ ਸੈਕਰਾਮੈਂਟ 1* (ਫਿਲਾਡੇਲਫੀਆ: ਫੋਰਟ੍ਰੈਸ ਪ੍ਰੈਸ, 1960), 362, 395-97. ³‘‘ਅਣਜਾਣ ਹੋ ਕੇ’’ ਦਾ ਅਰਥ ‘‘ਪਰਵਾਹ ਨਾ ਕਰਦਿਆਂ’’ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਆਤਮਾ ਦੀਆਂ ਦਾਤਾਂ ਅਤੇ ਬੋਲੀਆਂ ਦਾ ਦਾਨ

ਪਵਿੱਤਰ ਲਿਖਤ ਵਿਚ ਆਤਮਾ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਕਈ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਵਿਖਾਈ ਗਈ ਹੈ। ਇਸ ਨੂੰ ਨਬੂਵਤ ਕਰਨ ਨਈ, ਚੰਗਿਆਈ ਦੇਣ ਲਈ ਸਮਰੱਥਾ ਦੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਅਤੇ ਮੁਰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਜਿਵਾਉਣ ਲਈ 'ਮਨੁੱਖ ਉੱਤੇ ਆਉਣ' ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਰ ਯਿਸੂ ਦੇ ਜੀ ਉੱਠਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਪਹਿਲੇ ਪੈਂਟੀਕਾਸਟ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਜਿਸ ਵਿਚ ਯੋਏਲ 2:28-32 ਦੀ ਨਬੂਵਤ ਪੂਰੀ ਹੋਈ, ਆਤਮਾ ਮਨੁੱਖ ਉੱਤੇ ਕਦੇ ਨਹੀਂ 'ਵਹਾਇਆ ਗਿਆ' ਸੀ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕਰਤੱਬ 2:17-21; ਦੇਖੋ 10:44, 45)।

ਇਕ ਅਰਥ ਵਿਚ, ਯਿਸੂ ਦੀ ਧਰਤੀ ਉਤਲੀ ਸੇਵਕਾਈ ਦੌਰਾਨ ਆਤਮਾ ਅਜੇ ਦਿੱਤਾ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਸੀ। ਡੇਰਿਆਂ ਦੇ ਪਰਬ ਤੇ ਯਿਸੂ ਜਦ ਯਰੂਸ਼ਲਮ ਵਿਚ ਸੀ ਤਦ ਉਸ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ 'ਅਮ੍ਰਿਤ ਜਲ ਦੀਆਂ ਨਦੀਆਂ' ਨੂੰ ਪਾਉਣ ਲਈ ਜਿਹੜੀਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ 'ਅੰਦਰੋਂ ਵਗਣੀਆਂ' ਸਨ, ਉਹਦੇ ਕੋਲ ਆਉਣ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ। ਅਰਥ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦਿਆਂ ਯੂਹੰਨਾ ਨੇ ਸਮਝਾਇਆ, 'ਜੇ ਕੋਈ ਮੇਰੇ ਉੱਤੇ ਨਿਹਚਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਲਿਖਤ ਅਨੁਸਾਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤ ਜਲ ਦੀਆਂ ਨਦੀਆਂ ਉਹ ਦੇ ਅੰਦਰੋਂ ਵਗਣਗੀਆਂ! ਪਰ ਉਹ ਨੇ ਇਹ ਗੱਲ ਆਤਮਾ ਦੇ ਵਿਖੇ ਆਖੀ ਜਿਹੜਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣਾ ਸੀ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉਸ ਉੱਤੇ ਨਿਹਚਾ ਕੀਤੀ ਕਿਉਂਕਿ ਆਤਮਾ ਅਤੇ ਦਿੱਤਾ ਨਾ ਗਿਆ ਸੀ ਇਸ ਲਈ ਜੇ ਯਿਸੂ ਦਾ ਤੇਜ ਅਜੇ ਪਰਕਾਸ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਇਆ' (ਯੂਹੰਨਾ 7:38, 39)। ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਆਤਮਾ ਸਰਗਰਮ ਨਹੀਂ ਸੀ ਬਲਕਿ ਉਹ ਯਿਸੂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਚੇਲਿਆਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀਆਂ ਵਿਚ ਕੰਮ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭੂਤ ਕੱਢਣ ਅਤੇ ਕਈ ਚਮਤਕਾਰ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ (ਲੂਕਾ 9:1; 10:9, 17-20; ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕਰਤੱਬ 10:38)। ਪਰ ਉਹ 'ਜਲ' ਜਿਹੜਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸੀ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿੱਕਲਣਾ ਸੀ ਜਿਸ ਦੀ ਗੱਲ ਯਿਸੂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਉਦੋਂ ਤਕ ਨਹੀਂ ਵਗਣਾ ਸੀ ਜਦੋਂ ਤਕ ਉਹਨੇ ਪਿਤਾ ਕੋਲ ਵਾਪਸ ਉਠਾਏ ਜਾ ਕੇ 'ਤੇਜ' ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਆਉਣਾ ਸੀ (ਵੇਖੋ ਯੂਹੰਨਾ 17:1-5; ਅਫ਼ਸੀਆਂ 4:8-10)।

ਯਿਸੂ ਨੇ, ਆਪਣੇ ਉੱਪਰ ਉਠਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਆਪਣਾ ਵਾਅਦਾ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ (ਲੂਕਾ 24:44-49; ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕਰਤੱਬ 1:4, 5; 2:14-18, 21, 38-39)। ਮੁੱਢਲੇ ਮਸੀਹੀਆਂ ਨੂੰ ਉਸ ਸੰਦੇਸ਼ ਨੂੰ 'ਪੱਕਿਆਂ' (*bebaioō*) ਜਾਂ ਪ੍ਰਮਾਣਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਜਿਹੜਾ ਉਹ ਫੈਲਾ ਰਹੇ ਸਨ ਆਤਮਾ ਦੀਆਂ ਕਈ ਅਤੇ ਵੱਖੋ ਵੱਖ ਦਾਤਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ। 'ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਵੀ ਨਿਸ਼ਾਨੀਆਂ ਅਤੇ ਅਚੰਭਿਆਂ ਅਤੇ ਨਾਨਾ ਪਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਕਰਾਮਾਤਾਂ ਅਤੇ ਪਵਿੱਤਰ ਆਤਮਾ ਦੀਆਂ ਵੰਡਾਂ ਦੇ ਵਸੀਲੇ ਆਪਣੀ ਇੱਛਿਆ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਸਾਖੀ ਦਿੰਦਾ' ਸੀ (ਇਬਰਾਨੀਆਂ 2:3, 4; ਵੇਖੋ ਮਰਕੁਸ 16:15-20)। ਇਬਰਾਨੀਆਂ ਦੇ ਲੇਖਕ ਨੇ ਦਾਤਾਂ ਦੀ ਬਹੁਗਿਣਤੀ ਦੀ ਗੱਲ ਕੀਤੀ, ਜਿਹੜੀਆਂ ਬੇਸ਼ੱਕ ਉਸ ਯੁੱਗ ਵਿਚ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਨ ਜਦ ਨਵਾਂ ਨੇਮ ਅਜੇ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਵਿਚ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ

ਸੀ ਅਤੇ ਸਿੱਧੇ ਖੁਦਾ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਜ਼ਬਾਨੀ ਸੰਦੇਸ਼ਾਂ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਸੀ।

ਆਤਮਾ ਦੀਆਂ ਦਾਤਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇਕ ਦਾਤ ਬੋਲੀਆਂ ਬੋਲਣ ਦੀ ਸੀ। ਪਿੰਤੋਕੁਸਤ ਵਾਲੇ ਦਿਨ, ਜਦ ਆਤਮਾ ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਉੱਤੇ ਵਹਾਇਆ ਗਿਆ ਤਾਂ ਉਹ ‘‘ਹੋਰ ਬੋਲੀਆਂ ਬੋਲਣ ਲੱਗ ਪਏ’’ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕਰਤੱਬ 2:4)। ‘‘ਹੋਰ ਬੋਲੀਆਂ’’ (*heterais glōssais*) ਜ਼ਾਹਿਰ ਤੌਰ ਤੇ ‘‘ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ’’ ਤੋਂ ਛੁੱਟ ਹੋਰ ਕੁਝ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਕ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਗੱਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਅਨਪੜ੍ਹ ਗਲੀਲੀ ਲੋਕ ਵੱਖੋ ਵੱਖ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਪਿੱਛੋਕੜ ਵਾਲੇ ਹਜ਼ੂਮ ਨਾਲ ਮੁਖ਼ਾਤਬ ਸਨ ਜਿਹੜੇ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਵਿਚ ਖਿੰਡੇ ਹੋਏ ਯਹੂਦੀ ਇਲਾਕਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਯਰੂਸ਼ਲਮ ਵਿਚ ਆਏ ਸਨ। ਹਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਥਾਂ ਦਾ ਜੰਮ-ਪਲ ਹੋਵੇ, ਸੰਦੇਸ਼ ਆਪਣੀ ਹੀ ‘‘ਭਾਸ਼ਾ’’ ਵਿਚ ਸੁਣਾਈ ਦਿੱਤਾ ਸੀ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕਰਤੱਬ 2:5-11)।

ਕਈਆਂ ਨੇ ਇਹ ਬਹਿਸ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਚਮਤਕਾਰ ਸੁਣਨ ਦਾ ਚਮਤਕਾਰ ਸੀ, ਪਰ ਬਾਈਬਲ ਸਾਫ਼ ਦੱਸਦੀ ਹੈ ਕਿ ਰਸੂਲ *heterais glōssais* ਵਿਚ ਬੋਲ ਰਹੇ ਸਨ ਜੋ ਕਿ ‘‘ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ’’ ਲਈ ਰੋਜ਼ਮੱਰਾ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਯੂਨਾਨੀ ਸ਼ਬਦ ਸੀ। ਗਲੀਲੀ ਲੋਕ ਭਾਸ਼ਾਈ ਮਾਹਿਰ ਨਹੀਂ ਮੰਨੇ ਜਾਂਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਅਰਾਮੀ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਉੱਚਾਰਣ ਨੂੰ ਵੀ ਉੱਥੇ ਮੌਜੂਦ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਪਛਾਣ ਲਿਆ ਸੀ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕਰਤੱਬ 2:7; ਵੇਖੋ ਮੱਤੀ 26:69-73)। ਜ਼ਾਹਿਰ ਤੌਰ ਤੇ ਭੀੜ ਦੀ ਹੈਰਾਨੀ ਦਾ ਕਾਰਣ ਕੋਈ ਅਜਿਹੀ ਗੱਲ ਸੀ ਜਿਹੜੀ ਸਧਾਰਣ ਵਿੱਚੋਂ ਹਰੱਸਮਈ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਹੋਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਭਾਸ਼ਾਈ ਚਮਤਕਾਰ ਇਕ ਹੋਰ ਚਮਤਕਾਰੀ ਗੱਲ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਮੁਸਾਫ਼ਰਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਆਪਣੇ ਵੱਲ ਖਿੱਚਿਆ। ‘‘ਵਿਦੇਸ਼ੀ’’ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਉਹ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਥਾਨਕ ਪਲਿਸਤੀਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਮੁਸਾਫ਼ਰਾਂ ਦੀਆਂ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿਚ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਅਤੇ ਸਾਫ਼ ਸਾਫ਼ ਬੋਲਦਿਆਂ ਹੈਰਾਨ ਹੋਏ ਬਿਨਾਂ ਨਾ ਰਹਿ ਸਕੇ।

ਦੂਜੀਆਂ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿਚ ਬੋਲਣਾ ਪ੍ਰਭੂ ਵੱਲੋਂ ਮੁੱਢਲੀ ਕਲੀਸੀਆ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਦਾਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕੋ ‘‘ਆਤਮਿਕ ਦਾਤ’’ (*charisma*) ਸੀ। ਇਸ ਵਿਚ ਕੁਝ ਵੀ ਹਰੱਸਭਰੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਸਿਵਾਏ ਇਸਦੇ ਕਿ ਕਿਸੇ ਇਸ ਵਿਚ ਕਿਸੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਸਿੱਖਣ ਲਈ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਕੀਤਾ ਜਾਣ ਵਾਲਾ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਘੰਟਿਆਂ ਦਾ ਥਕਾ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਅਧਿਐਨ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਪਿਆ। ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੁਰਨੇਲਿਉਸ ਦੇ ਘਰ ਵਿਚ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਇਹ ‘‘ਬੋਲੀਆਂ’’ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕਰਤੱਬ 10:45, 46) ਪੈਂਟੀਕਾਸਟ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਯਰੂਸ਼ਲਮ ਵਿਚ ਯਹੂਦੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਬੋਲੀਆਂ ਨਾਲੋਂ ਕਿਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫ਼ਰਕ ਸਨ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕਰਤੱਬ 11:15-18 ਅਤੇ 15:7-11 ਵਿਚ ਪਤਰਸ ਨੇ ਇਸੇ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸਾਬਿਤ ਕੀਤਾ। ਨਾਲੇ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਅਸਲ ਸਬੂਤ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ 1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 12-14 ਵਾਲੀਆਂ ‘‘ਬੋਲੀਆਂ’’ (*glōssa* ਤੋਂ) ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਚਮਤਕਾਰੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਨਸਲੀ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਨਾਲੋਂ ਫ਼ਰਕ ਸਨ। ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੋਥੀ ਵਿਚ ਬਾਰ ਬਾਰ ਇਹੀ ਮਿਲਦਾ ਹੈ (ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਦੀ ਪੋਥੀ 5:9; 7:9; 10:11; 11:9; 13:7; 14:6; 17:15)। ਪ੍ਰਾਚੀਨ ਅਤੇ ਆਧੁਨਿਕ ਦੋਹਾਂ ਕਈ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦਾ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਮੈਂ ਸਿਰਫ਼ ਕਲਪਨਾ ਹੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੇਰੇ ਲਈ ਅਜਿਹੀ ਦਾਤ ਕਿੰਨਾਂ ਸਮਾਂ ਬਚਾਉਣ ਵਾਲੀ ਹੋਵੇਗੀ!

ਟਿੱਪਣੀ

ਪਿੰਤੋਕੁਸਤ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਅਤੇ ਕੁਰਨੇਲਿਉਸ ਦੇ ਘਰ ਅਤੇ ਫਿਰ ਦੋਬਾਰਾ ਕੁਰਨੇਲਿਉਸ ਦੇ

ਘਰ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਘੱਟਨਾ ਨਿਰਾਲੀ ਹੈ, ਅਤੇ ਯਰੂਸ਼ਲਮ ਦੇ ਯਹੂਦੀ ਮਸੀਹੀਆਂ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਤੱਥ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ (ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਕਰਤੱਬ 11: 15-18; 15: 7-11)। ਪੈਂਟੀਕੋਸਟ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੇ ਇੰਜੀਲੀ ਯੁੱਗ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਅਤੇ ਆਤਮਾ ਦੇ ਵਾਸ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਦੇ ਦਿੱਤਾ।